



# Stvaranje identiteta kroz kulturno sjećanje



Co-funded by the  
Erasmus+ Programme  
of the European Union



The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.





# Sadržaj

Uvod .....	3
Hrvatska .....	4
Latvija .....	
Portugal .....	17
Španjolska .....	26
Njemačka .....	



# Uvod

Ova digitalna knjiga izrađena je primjenom metodologije COMPASS i pilot skupina iz svake partnerske zemlje projekta.

Kulturni predmeti stoga nisu nužno međusobno povezani kao što bi bili da svi pripadaju istoj zemlji ili regiji. Cilj ovog dokumenta je okupiti sve materijale u jedan dokument kako bi se ciljnoj populaciji prikazali materijali koji su stvoreni i dostupni, kao i rezultati dobiveni iz nekih od radionica razvijenih tijekom projekta.

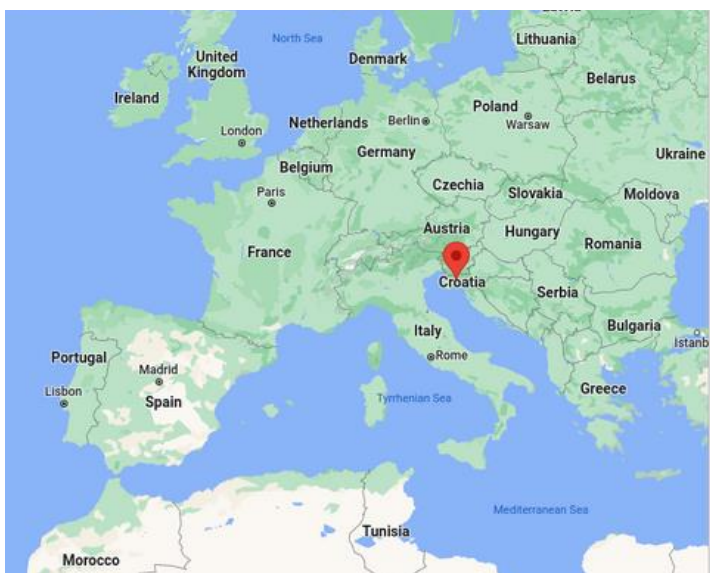
# Hrvatska

Projektни partner: Dante

Grad: Rijeka

## Teme:

- Hrvatske fritule
- Hrvatske kroštule
- Gradska ura
- Riječka javna plaža



# Hrvatska: Hrvatski uštipci

## Što su to?

Hrvatski uštipci tradicionalni su desert dalmatinske obale. Omiljena su hrvatska poslastica koja se jede u vrijeme karnevala.

## Glavni sastojci:

- 2 šalice brašna;
- 1 jogurt;
- 1 jaje 1 vanilin šećer;
- 1 prašak za pecivo
- 3 žličice rakije;
- pola korice limuna;
- ulje za prženje

*delicious!*



# Hrvatska: Kroštule



## Što je to?

U vremenu između Božića i Uskrsa, a posebno za vrijeme karnevala, na hrvatskoj obali puno majki pravi kroštule. Kroštule moraju biti hrskave, mrvljive i lagane kao zrak.

## Glavni sastojci:

- 30 dag brašna;
- 3 žumanjka;
- 1 žlica šećera vanilin šećer;
- 1 žlica ruma 2 dl kiselog vrhnja;
- prstohvat soli korica limuna
- ulje za prženje;
- šećer u prahu za posipanje;



# Hrvatska: Gradska ura Rijeka

## Pozadinska

## priča:

Gradska ura izgrađena je u srednjem vijeku. To je mjesto susreta građana i turista i često kažu da se "nađemo ispod sata".



## Lokacija

Gradska ura nalazi se na sredini šetnice "Korzo"



Gradska ura također je popularan motiv razglednica.



# Hrvatska: Javna plaža Rijeka



## Pozadinska

### priča:

U prošlosti su se ljudi kupali gdje god je postojao pristup moru, posebno djeca. S lijeve strane Riječani plivaju po ostacima rive i trijema koji se zvao **Moletto**. Ljudi plivaju dalje na jug sve do Martinšćice, pa sve do Urinja. Sada govorimo o gradskom kupalištu koje se zvalo Gracko, a nalazilo se na ušću Riječine s desne strane.





# Hrvatska: Javna plaža Rijeka



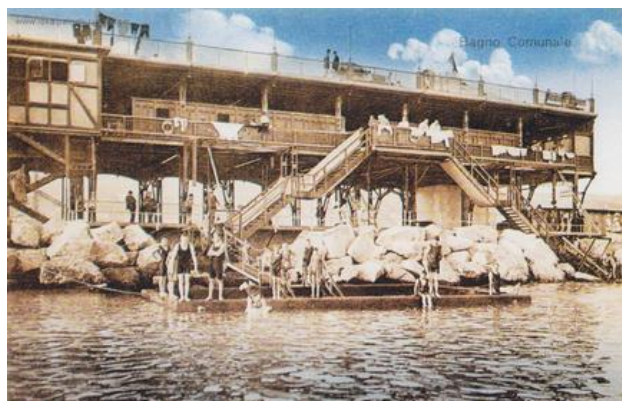
## Pozadinska

### priča:

Ljudi također plivaju u lukobranu (danas lukobran stare luke Susak koja je Baros). Na riječkom lukobranu prije Drugog svjetskog rata nalazilo se drveno kupalište, okrenuto prema otvorenom moru.

Bilo je to vrlo uređeno kupalište, koje bi i danas bilo vrlo atraktivno. Na Kantridi se nalazila plaža i nekoliko manjih plaža sve do granica grada Rijeke prema Preluki. Ovo je samo mali osvrt na neka drevna vremena.

Jer, danas grad na moru zapravo nema izlaz na more za kupanje, pa nema ni kupanja.

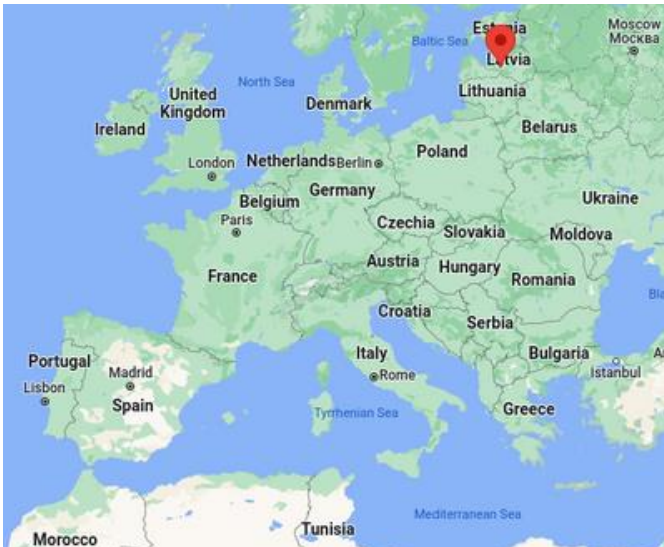


# Latvija

Projektni partner: Zini Foundation

## Teme:

- Zagonetke i njihovo rukovanje;
- Pletenje latvijskih etnografskih rukavica



# Latvija: Slagalice i rukovanje slagalicama

## Pozadinska

### priča:

Slagalice (Puzuri) mogu se naći diljem Latvije, ali su popularnije u Jelgavi. Slagalica se sastoji od mnogih oblika koji se uklapaju.

Obično izgledaju kao četiri, šest ili osam kvadrata. Da biste napravili oblik, morate otvoriti slamku i staviti konac kroz nju.

Na taj se način spajaju. Možete dodati i lagane stvari kao što su cvijeće, perje i ljuske od jaja.



# Latvija: Slagalice i rukovanje slagalicama

## Kako ih cijeniti

Nije poznato zašto i kada su Latvijci počeli praviti slagalice. Samo što su to učinili oko zimskog solsticija prije nego što je kršćanstvo došlo u Latviju. A nakon toga, ljudi su i dalje održavali tradiciju.

Ljudi su pravili slagalice za posebna vremena, poput Božića, vjenčanja, krštenja i sprovoda. Pravili su ih u jesen i koristili do proljeća. To je pomoglo da kuća izgleda ljepše zimi.



# Latvija: Slagalice i rukovanje slagalicama

## Baština

Kad netko napravi slagalicu, dobro razmisle o svakom obliku i što bi to moglo značiti. Svaka slagalica ima svoju ideju i svrhu. Svaka generacija dodaje svoja iskustva i ideje, čineći svaku slagalicu posebnom sa stvarima koje mogu pronaći u svom domu.



Izrada slagalica je nešto što ljudi obično rade zajedno u obitelji. To je način prenošenja informacija njihovoj djeci i unucima te očuvanja kulturne baštine. Ali u modernom svijetu ljudi više nemaju toliko vremena. A ljudi polako zaboravljaju tu tradiciju. Danas samo nekoliko institucija i ateljea narodne umjetnosti pokušava dati sve od sebe i održati vještine izrade slagalica puzuri.

# Pletenje latvijskih etnografskih rukavica



## Pozadinska

### priča:

Rukavice imaju bogatu tradiciju pletenja u Latviji koja datira iz 14. i 15. stoljeća. U početku su se koristile igle, ali kasnije je pet igala postalo norma. Rane rukavice izrađene su od bijele vunene pređe s prugama u boji. U 19. stoljeću za posebne prigode nosile su se elegantne rukavice, dok se za tople radne rukavice koristila neobojena pređa, a za rukavice časti šarena pređa. Kemijske boje uvedene su 1856. godine, čineći rukavice živahnijima. Tijekom vremena, uzorci rukavica postali su veći i raznolikiji, pod utjecajem tradicije i mode. Danas je tradicionalno pletenje rukavica oslabilo, s jednostavnijim uzorcima i rukavicama bez prstiju koje dobivaju na popularnosti, a neke stare tradicije razvile su se u izradu ukrasnih narukvica.



# Pletenje latvijskih etnografskih rukavica



## Kako ih cijeniti

Davno su naše bake u svojim obiteljima naučile plesti rukavice. Podučavali su ih vješti pletači. Danas mnoge obitelji više nemaju ove drevne vještine. Zato su knjige o pletenju toliko važne. Ove knjige odgovaraju na pitanja, detaljno prikazuju proces pletenja i imaju obrasce koje trebamo slijediti. Ključno je očuvati i poboljšati vještine pletenja etnografskih rukavica. Zato se svake godine održavaju posebni tečajevi, radionice i događanja vezana uz pletenje. Oni podučavaju tradicionalni način pletenja latvijskih rukavica. Ovi tečajevi pružaju pletačima i ljudima koji vole plesti priliku da podijele svoja iskustva i uče jedni od drugih. Rukavice su jedinstveni dio naše narodne umjetnosti, a naša je dužnost očuvati lijepe uzorke i boje svake regije.





# Pletenje latvijskih etnografskih rukavica



## Baština

Rukavice se mijenjaju poput svijeta oko nas. U Latviji moramo očuvati tradiciju pletenja etnografskih rukavica. Te su tradicije važne jer pokazuju naš latvijski identitet prekrasnim uzorcima i bojama.

U prošlosti su krajem 19. stoljeća pletene mnoge rukavice kako bi se obitelji ugrijale kod kuće. No u 20. stoljeću manje je ljudi plelo i nosilo rukavice jer su ih kupovali u trgovinama. Sada, u 21. stoljeću, sve više ljudi ponovno počinje plesti latvijske etnografske rukavice. To je kao povratak pletenju rukavica. Ove rukavice s uzorkom pomažu nam da se sjetimo našeg latvijskog identiteta, a posjetitelji naše zemlje dive se vještini naših pletača. Tradiciju pletenja rukavica naučili su i nastavili od svojih predaka.





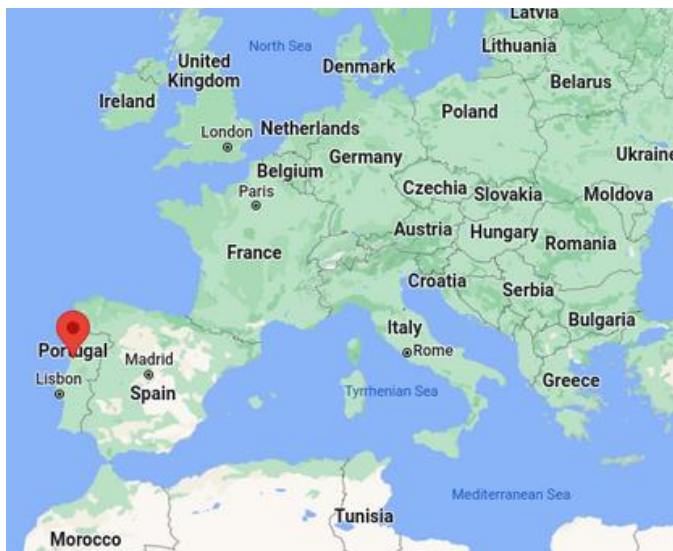
# Portugal

Projektni partner: Sveučilište u Aveiru i UNAVE

Grad: Aveiro

## Teme:

- Faina Maior;
- Ovos Moles;
- Universidade de Aveiro;
- ART NOUVEAU
- Pločice;
- Sol;
- Salicornia;
- São Gonçálinho.



# Portugal: Faina Maior



## Baština

Portugal ima dugu povijest ribolova, posebno bakalara, koji je strast već više od 500 godina. Zanimljivo je da bakalar koji predstavlja portugalsku kulturu nije portugalskog porijekla. Portugalski istraživači susreli su bakalar na Newfoundlandu tijekom 15. stoljeća i počeli ga loviti i nositi natrag u svoju domovinu. Ova praksa, poznata kao Faina Maior, uključivala je brojne brodove i karavele iz Aveira 1570-ih. Bakalar je sušen i plasiran na različita mjesta. Dok se ribolov bakalara nastavlja u Portugalu, došlo je do značajnog pada zbog različitih ograničenja.



Navio Santo André (Foto 1: UNAVE by Sandra Fuentes, CC BY-SA 4.0)



# Portugal: Ovos Moles

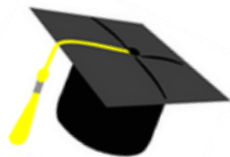
## Baština

Portugal je poznat po samostanskim slatkišima, a Ovos Moles je jedan od najpoznatijih. Ovos Moles nastao je u 16. stoljeću u Aveirovom Isusovom samostanu. Časne sestre, u potrazi za uporabom žumanjka dok koriste bjelanjke za kućanske poslove, dodale su šećer kako bi stvorile ovaj sladak slatkiš. Nakon zatvaranja samostana u 19. stoljeću recept je sačuvala sluškinja posljednje časne sestre. Ovos Moles tradicionalno su u obliku ribe, školjaka ili školjaka, što odražava ribarsku tradiciju Aveira i blizinu mora, a često su predstavljeni u malim ručno oslikanim bačvama.



Ovos moles– Aveiro (Foto 2: Helena Soares. UNAVE)

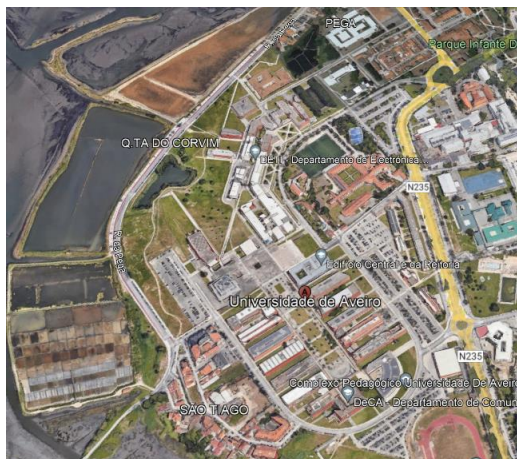
# Portugal: Sveučilište u Aveiru



## Povijest

Sveučilište u Aveiru (UA) „nezaobilazno je mjesto za sve koji posjećuju grad Aveiro. Klasificirano je na međunarodnoj ljestvici kao jedno od najboljih mladih sveučilišta na svijetu.

Spaja kampuse Santiago i Crasto u Aveiru, škole Águeda (Escola Superior de Tecnologia e Gestão) i Oliveira de Azeméis (Escola Superior de Design, Management and Production Technologies), tvoreći trio gradova UA. Kampus Santiago najveći je od svih i poznat je kao "grad unutar grada", s mnoštvom infrastruktura za proučavanje, istraživanje i slobodno vrijeme.



Print screen – Google Earth



## Baština

Art Nouveau bio je umjetnički stil koji je prevladavao u Europi i Sjedinjenim Američkim Državama od 1890. do 1910. godine, naglašavajući vijugave, organske linije i nastojeći se osloboditi povijesnih utjecaja. Manifestira se u raznim umjetničkim oblicima kao što su arhitektura, dizajn interijera, nakit i još mnogo toga. Pod utjecajem umjetnika kao što su Beardsley i Gauguin, imao je asimetrične, naturalističke dizajne. U Aveiru, u Portugalu, secesijski elementi integrirani su u gradske zgrade početkom 20. stoljeća, spajajući tradicionalne portugalske elemente s secesijskim ukrasima. Istaknuti primjeri mogu se naći u području Rossio u Aveiru, gdje su izloženi kovani željezo, kovani kamen, prozori s mašnom i zamršeni detalji, a secesijska baština grada može se istražiti u muzeju Art Nouveau i u laguni Aveiro.



Art Nouveau-Aveiro (Foto 4:  
UNAVE by Helena Soares, CC BY-  
SA 4.0)



## Baština

Aveiro ima snažnu tradiciju u portugalskoj keramičkoj industriji, a ulice su ukrašene brojnim pločicama na zgradama. Iako su lončarske peći postojale u Aveiru od 18. stoljeća, krajem 19. i početkom 20. stoljeća pojavile su se namjenske tvornice pločica. Jedna značajna tvornica, Fábrica dos Santos Mártires (sada Aleluia Cerâmicas), poznata je po svojim prepoznatljivim tamnoplavim pločicama. Aveirova željeznička stanica odličan je primjer ove transformacije proizvodnje pločica u umjetnost, s 28 ploča od kobaltno plavih i žutih pločica iz tvornice Fonte Nova. Ovi paneli prikazuju regionalne teme, prikazujući život, povijest, znamenitosti i krajolike Aveira.



Azulejos da Estação de Comboio de Aveiro  
(Foto 5 UNAVE by Helena Soares, CC BY-SA 4.0)





## Baština

Sol Aveiro, nekad ključna industrija, sada je gotovo izumrla, ali ostaje ikona grada. Njegove jedinstvene karakteristike pripisuju se metodama zanatske proizvodnje i utjecaju okoline. Aveiro sol se ručno sakuplja iz Atlantskog oceana prirodnim postupkom oborina vode. Međutim, izazovi, poput stagnacije vode u ušću, doveli su do pada proizvodnje soli. Danas je ostalo samo nekoliko aktivnih solana. Unatoč tome, nove tvrtke u turizmu, slobodnom vremenu, zdravlju i gastronomiji revitalizirale su Aveiro posljednjih godina.

Ecomuseu da Marinha da Troncalhada –Aveiro (Fotos 6 e 7: UNAVE by Helena Soares, CC BY-SA 4.0 )







## Baština

Salicornia, ili "morska šparoga", lisnata je biljka koja se nalazi u okruženjima bogatim solju. Ima sočne stabljike s prirodno slanim okusom zbog apsorpcije soli. Salicornia nudi zdravstvene prednosti, uključujući antioksidanse i diuretička svojstva, s nižim sadržajem natrija od tradicionalne soli. Koristi se u gurmanskoj kuhinji, začinskoj ribi, plodovima mora i još mnogo toga, a može se konzumirati svjež, suh ili u prahu. Smatra se luksuznim sastojkom i može pomoći u borbi protiv visokog krvnog tlaka i kardiovaskularnih problema.



Salicornia europaea (Foto 8: Marco Schmidt, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.5/>)





# Portugal: São Gonçálio

## Baština

São Gonçálio je voljeni svetac u Aveiru u Portugalu, poznat po svom humoru i ljekovitim sposobnostima. Godišnja proslava u siječnju uključuje bacanje "kavaka", tvrdih kolača od bjelanjka, brašna i šećera od glazure, iz kapele iz 16. stoljeća posvećene svecu. Ljudi koriste kišobrane, mreže ili alate za hvatanje padajućih "kavaka". Smatra se da je ova tradicija nastala tijekom izbijanja kuge, dopuštajući bogatima da osiguraju hranu siromašnima bez rizika od zaraze bacajući je s vrha kapele. Kada zvono kapele zazvoni, netko ispunjava svoje obećanje i baca "kavake", privlačeći gužve koje žele ili se natječu za njih



Capela de São Gonçálio –Aveiro (Foto 9: UNAVE by Helena Soares, CC BY-SA 4.0)



Guardachuva com Cavacas –Aveiro (Foto 10: UNAVE by Helena Soares, CC BY-SA 4.0)



# Španjolska

Projektни partner: DomSpain

## Teme:

- Paella;
- Picasso;
- Sveti Juraj;
- Sagrada Familia;
- Rosconde Reyes
- Karneval



# Španjolska: paella



## Povijest

Podrijetlo paele: prije 200 godina u Valenciji. Ljudi su bili siromašni. Bilo je puno riže i povrća pa su napravili paellu. Sastojci su bili riža, luk, češnjak, papar, piletina, puževi i zečevi.

## Vrste paele

- Vegetarijanska paella;
- Paella od crne riže;
- Paella od plodova mora;
- Miješana paella;
- Paella od kunića;
- Paella od jastoga;
- Vaša paella.



# Španjolska: paella



## Kako napraviti paellu

1. Zagrijte ulje,
2. Dodajte piletinu i zeca i pirjajte,
3. Dodajte povrće – naribanu rajčicu, papar i češnjak,
4. Dodajte vodu i šafran,
5. Stavite ružmarin, pričekajte nekoliko minuta i uklonite ga,
6. Dodajte rižu
7. Kuhajte manje ili više 17 minuta,
8. Neka stoji s novinama





## Povijest

Pablo Picasso počeo je slikati s 13 godina. Njegova najpoznatija djela su "Guernica" i "Les Demoiselles d'Avignon". Radio je s divizionizmom i ekspresionizmom. Umjetničke faze kroz koje je prošao su: divizionizam, ekspresionizam, nadrealizam, kubizam (glavna pozornica).



## Tumačenje Guernice:

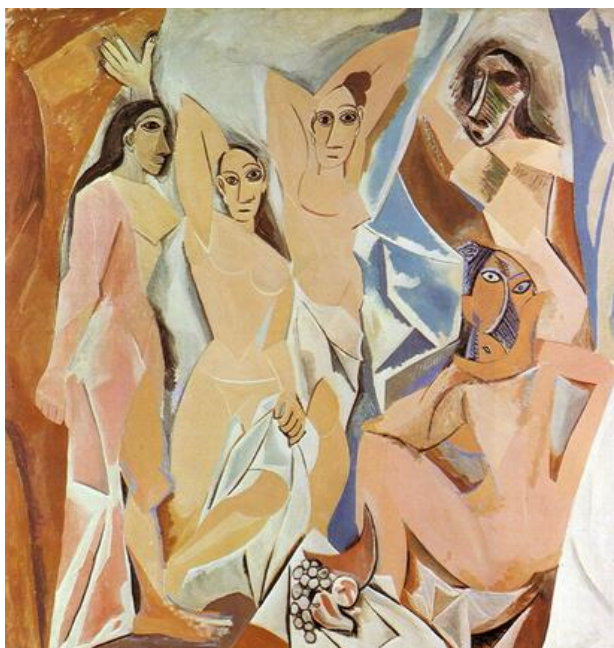
- Golubica je univerzalni simbol mira;
- Ljudi su jako uplašeni;
- Konj predstavlja nevine ljude rata;
- Bik znači brutalni rat koji su pretrpjeli ljudi u španjolskom građanskom ratu.





## Tumačenje "Les Demoiselles d'Avignon"

- To je najpoznatiji primjer bojenja kubizmom;
- Slika je iz 1907. godine;
- Picassu je trebalo devet mjeseci da ga dovrši;
- Predstavlja pet golih žena u ulici Avignon u Barceloni;
- Picasso je koristio mekane boje, npr. smečkastu, plavkastu;
- Ovom slikom započelo je kretanje kubizma.





## Kako zamišljamo Sant Georgea iz legende (skupina 1):

Visok je, snažan i ima plave oči.

Ima kratku kovrčavu plavu kosu i bradu.

Ima samo jednu naušnicu.

Nosi čizme, dugu bijelu haljinu i crveni sat.

Nosi kacigu i oklop.

Sveti Juraj ima štit, koplje i kožne rukavice.

Jaše bijelog konja.

## Kako zamišljamo Sant Georgea iz legende (skupina 2):

Visok je, snažan i ima plave oči.

Ima kratku kovrčavu plavu kosu i bradu.

Ima samo jednu naušnicu.

Nosi čizme, dugu bijelu haljinu i crveni sat.

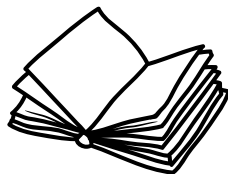
Nosi kacigu i oklop.

Sveti Juraj ima štit, koplje i kožne rukavice.

Jaše bijelog konja.







## Alternativni završetak priče (skupina 1):

Zmaj pojede princezu. George plače jer ostaje bez svoje ljubavi. George otvori zmaja s ovom kruškom. Princeza izlazi iz zmajevog tijela i pojavljuje se ruža iz njegove krvi. To je romantična priča, a ostalo je povijest.

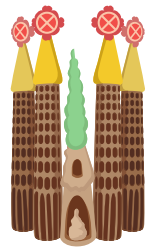
## Alternativni završetak priče (skupina 2):

Konj svetog Jurja otpadne i slomi nogu, a zatim princeza uzme koplje i zabije ga zmaju u prsa. A zmajeva krv pada na princezinu haljinu. Princeza spašava Svetog Jurja i vodi ga u bolnicu.





# Španjolska: Sagrada Familia



Naša omiljena fasada Sagrada Familia je ona koja prikazuje rođenje. Svake godine Sagradu Familiju posjeti oko 3 milijuna ljudi. Arhitekti slijede Gaudíjeve planove. Svi ljudi koji posjećuju Sagrada Familia, mogu vidjeti mnoge figure vezane uz Isusov život, na primjer, Svetu obitelj, Raspeće, Apostole.



# Španjolska: Roscón de Reyes



## Sastojci Roscón de Reyes:

- Sol
- Brašno
- Jaja
- Mlijeko
- Maslac
- Šećer
- Orange cest,
- Limunova cesta,



- Cimet u prahu,
- Kandirano voće,
- Aroma vanilije,
- cvijet naranče,
- Figurica,
- Grah
- Svježa jetra.



## Kako ga ispeći?

- Prosijte brašno i sol, pa u sredini napravite udubinu. Otopite kvasac u toploj vodi i ulijte ga u sredinu. Pokrijte i ostavite da odstoji 15 minuta.
- Dodajte narančinu koricu, brendi, jaja i malo vode.
- Tucite zajedno maslac i šećer dok ne postane svijetlo i pjenasto.
- Umijesite smjesu maslaca u tijesto, a zatim ga ostavite da se diže dok se ne udvostruči, otprilike 1-2 sata.



# Španjolska: Roscón de Reyes



- Udubite tijesto, pa ga mijesite par minuta. Tijesto razvaljajte u veliki pravokutnik
- Zarolajte tijesto s jedne od dugih strana kako biste stvorili dugačak balvan, a zatim ga oblikujte u obliku vijenca ili krafne. Čvrsto stisnite šav zajedno.
- Pokrijte plastičnom folijom i pustite da se roscón diže dok se gotovo ne udvostruči, oko 1 sat.
- Istucite bjelanjak i njime premažite roscón. Kruh ukasite kandiranim voćem i koricama po želji, lagano ih ugurajte u tijesto da ne bi spale tijekom pečenja.



- Pecite roscón na 350°F (180°C) dok kruh ne porumeni, oko 30 minuta.
- Pustite da se roscón potpuno ohladi na rešetki prije posluživanja, zatim narežite i poslužite sa šalicom vruće čokolade.



# Španjolska: karneval



U Reusu ima mnogo paradnih plutača. svake/og  
Svaki paradni splav ima različite kostime. Maska je  
Maska je vrlo važna tijekom karnevala u Veneciji.  
Perje je tipično za brazilski karneval.  
Parada u Sitgesu je lijepa i raznolika. Karneval u  
Tarragoni ima natječaj, a onaj u Reusu br. Svaki  
karnevalski splav ima svoj ples i razrađenu  
koreografiju. Karneval je obično u veljači ili ožujku.  
Ljudi se u karnevalu zabavljaju, piju, jedu ukusnu  
hranu i nose kostime. Plesne skupine nazivaju se  
Comparsa. Karneval označava početak



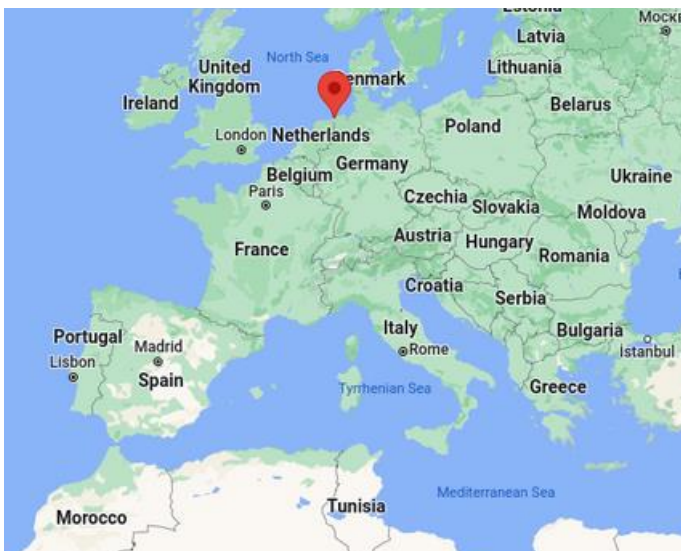
# Njemačka

Projektni partner: KVHS Norden

Grad: Norden

## Teme:

- Norden (Grad);
- Norddeich, morska luka na Sjevernom moru;
- Svjetska baština Waddensko more;
- Životinje Waddenskog mora;
- Biljke Waddenskog mora



# Europa, Njemačka i Donja Saskojsa



Bild 1: TUBS, CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0> via Wikimedia Commons, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Europe\\_administrative\\_divisions\\_-\\_de\\_-\\_colored.svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Europe_administrative_divisions_-_de_-_colored.svg)

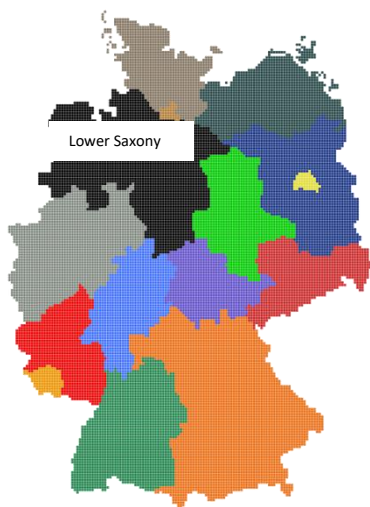


Bild 2: Mapcanyon, via [Pixabay](https://pixabay.com/)

<https://pixabay.com/de/illustrations/deutschland-karte-bundesl%C3%A4nder-1423360/>





# Donja Saskojša

Donja Saskojša ima prirodnu granicu na sjeveru prema Sjevernom moru i donjem i srednjem toku rijeke Labe. Na jugoistoku, granica države prolazi kroz planine Harz. Sjeveroistok i zapad države, što čini otprilike tri četvrtine njezine kopnene površine, pripadaju Sjevernonjemačkoj nizini, dok je jug u brdima Donje Saskojše, uključujući brda Weser, brda Leine, Schaumburg Land, Brunswick Land, Untereichsfeld, Elm i Lappwald. Na sjeveroistoku, Donja Saskojša je Lüneburška vika. Na zapadu su Grafschaft Bentheim, Osnabrück Land, Emsland, Oldenburg Land, Ammerland, Oldenburg Münsterland i na obali Istočna Frizija. Najviša planina u Donjoj Saskojši je Wurmberg (971 metar ili 3,186 stopa) u planinama Harz. Najniža točka u državi, na oko 2.5 metra (8 ft 2 inča) ispod razine mora, je depresija blizu Freepsuma u Istočnoj Friziji.



Bild 3: Lower Saxony: [Globe-trotter, CC BY-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/), [https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/), via Wikimedia Commons via [Wikimedia](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lower-Saxony-map.svg), <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lower-Saxony-map.svg>

# Istočna Frizija

Istočna Frizija ili Istočna Frizija (njemački: Ostfriesland; istočnofrizijski dolnji saski: Oostfreesland) je povijesna regija na sjeverozapadu Donje Saskojšte, Njemačka. Administrativno, Istočna Frizija se sastoji od okruga Aurich, Leer i Wittmund te grada Emdena. Ima populaciju od otprilike 469.000 ljudi i površinu od 3.142 četvorna kilometra (1.213 četvornih milja). Postoji niz otoka uz obalu, nazvanih Istočnofrizijski otoci (Ostfriesische Inseln). Od zapada prema istoku, ti otoci su: Borkum, Juist, Norderney, Baltrum, Langeoog i Spiekeroog, a Wangeoog na istoku pripada Friziji.



Bild 4: Onno, CC BY-SA 3.0 <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>, via Wikimedia Commons via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ost-Friesland.svg), <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ost-Friesland.svg>





# Istočna Frizija

## Zastava Istočne Frizije



Bild 5: Stefan Schroeder, Public domain, via Wikimedia Commons.  
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland\\_Flagge\\_mit\\_Wappen.0.2.svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland_Flagge_mit_Wappen.0.2.svg)

East Frisia played an important role in the Istočna Frizija igrala je važnu ulogu tijekom razdoblja Reformacije.

Godine 1654, grofovi Istočne Frizije, sjedište u Aurichu, su uzdignuti na rang prinčeva. Međutim, njihova moć je ostala ograničena zbog nekoliko čimbenika. Izvana je Istočna Frizija postala satelit Nizozemske. Važni gradovi poput Emdena autonomno su bili upravljani od strane njihovih građana.

Frisijski parlament, Ostfreesk Landschaft, bio je skup različitih društvenih skupina Istočne Frizije koje su žestoko štitile tradicionalna prava i slobode Friza protiv princa. Neovisnost Istočne Frizije završila je 1744. godine kada je regija preuzeta od strane Pruske nakon što je posljednji princ Cirksena umro bez potomaka. Nije bilo otpora tom preuzimanju, jer je to unaprijed bilo dogovoreno ugovorom. Pruska je poštovala tradicionalnu autonomiju Friza.



# Upstalsboom

Tijekom razdoblja Frizijske slobode u 13. i 14. stoljeću, Upstalsboom je bio mjesto susreta delegata iz frizijskih državnih zajednica. Oni su regulirali suživot unutar regionalnih zajednica i politički predstavljali federaciju prema vanjskom svijetu. Od 1833. godine kameni piramid obilježava ova okupljanja.

Značenje imena nije sigurno. Kasnije interpretacije počele su s drugim dijelom riječi "boom", tj. drvo. Međutim, ne mora nužno biti biljka. U ovom kontekstu, Boom vjerojatnije znači obrađeno drvo, tj. granicno drvo, pregrada ili stup koji je možda stajao na brdu kako bi se stoku vezalo za njega. Riječ "Upstall" je porijeklom iz flamanske Brabantske regije i prevedena je kao ograđeni komad zemlje koji je selo koristilo kao zajedničko pašno područje, kao općinsko dobro (Allmende).



Bild 6: Mare Frisicum: Onno Gabriel (own work: based on several sources and historic maps), [CC BY 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0), <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0>, via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland_um_1300.png); [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland\\_um\\_1300.png](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland_um_1300.png)



Bild 7: Uptalsboom: [Matthias Sußen \(matthias-suessen.de\)](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0), [license CC BY-SA](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0), <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>, via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland_msu-0550.jpg); [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland\\_msu-0550.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland_msu-0550.jpg)



# Aurich (Okrug)

Okrug se nalazi u najzapadnijem dijelu Istočne Frizije (Ostfriesland). Na zapadu se nalazi ušće rijeke Ems i poluotok Krummhörn koji viri u ušće. S populacijom od otprilike 190.000 ljudi (prema stanju od 31. prosinca 2016.), to je najveći okrug u Istočnoj Friziji.

Okrug uključuje tri naseljena otoka Juist, Norderney i Baltrum, koji pripadaju Istočnofrizijskim otocima. Mali otok Memmert južno od Juista je prirodni rezervat u kojem obitavaju rijetke ptice. Dio okruga pripada Nacionalnom parku Donje Saskojšte Wadden Sea.

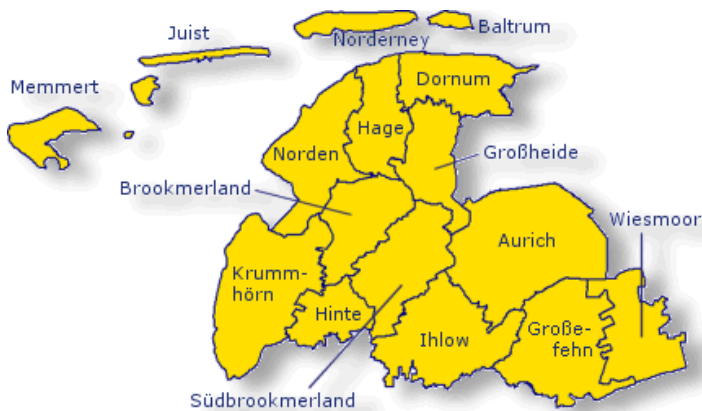


Bild 8: [Lage\\_Orte\\_Kreis\\_Aurich\\_Niedersachsen](https://wiki.genealogy.net/Datei:Lage_Orte_Kreis_Aurich_Niedersachsen.png#filelinks), K.-P. Wessels, Lizenz: [Public Domain](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lage_Orte_Kreis_Aurich_Niedersachsen.png#filelinks), via Wikipedia, [https://wiki.genealogy.net/Datei:Lage\\_Orte\\_Kreis\\_Aurich\\_Niedersachsen.png#filelinks](https://wiki.genealogy.net/Datei:Lage_Orte_Kreis_Aurich_Niedersachsen.png#filelinks)



# Grad Norden

Norden (istočnofrizijski dolnji saski: Nörden) je grad u okrugu Aurich, u Donjoj Saskojši, Njemačka. Nalazi se blizu obale Sjevernog mora, u Istočnoj Friziji.

## Crkva Ludgeri



Bild 9: Image: [Matthias Süßen \(matthias-suessen.de\)](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ludgerikirche_Norden_(Ostfriesland)-2019-msu-wlm-0317.jpg), Licence: [license CC BY-SA](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) , [https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) , via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ludgerikirche_Norden_(Ostfriesland)-2019-msu-wlm-0317.jpg): [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ludgerikirche\\_Norden\\_\(Ostfriesland\)-2019-msu-wlm-0317.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ludgerikirche_Norden_(Ostfriesland)-2019-msu-wlm-0317.jpg)

## "Mlin Westgaster"



Bild 11: WHVer, Uwe Karwath, Wilhelmshaven, [CC BY 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/), [https://creativecommons.org/licenses/by/3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/) via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2009_07_Norden_Westgaster_Muehle.JPG), [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2009\\_07\\_Norden\\_Westgaster\\_Muehle.JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2009_07_Norden_Westgaster_Muehle.JPG)

## "Tri sestre."



Bild 10: Jochen Teufel, [CC BY-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/), [https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/) via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Drei_Schwestern_Norden_(2007).jpg), [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Drei\\_Schwestern\\_Norden\\_\(2007\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Drei_Schwestern_Norden_(2007).jpg)

# Norddeich, lučki grad na Sjevernom moru



Bild 12: Elvaube This file was uploaded with Commonist, [CC BY-SA 3.0 DE](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/de/deed.en),  
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/de/deed.en>,  
via Wikimedia Commons, [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Frisia\\_VI\\_2.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Frisia_VI_2.jpg)

Luka trajekta za otoke Norderney i Juist. Možete povesti automobil na Norderney, ali ne i na Juist. Motorna vozila su zabranjena na Juistu. Prijevoz na Juistu se obavlja konjskim zapregama.





## Wadden Sea

Wadden Sea se proteže od Den Helder, na sjeverozapadu Nizozemske, preko velikih ušća rijeka Njemačke do svog sjevernog granica na Skallingenu u Danskoj duž ukupne obale od oko 500 km i ukupne površine od oko 10.000 km<sup>2</sup>.

Unutar Nizozemske, omeđen je od strane IJsselmeera Afsluitdijkom.

Povijesno gledano, obalna područja su često bila izložena velikim poplavama, rezultirajući tisućama smrti, uključujući poplave svetog Marcela iz 1219. i 1362., Burchardijsku poplavu iz 1634. i Božićnu poplavu iz 1717. godine. Neke od ovih poplava značajno su promijenile obalu. Izgrađeni su brojni nasipi i nekoliko nasipa, te su kao rezultat nedavnih poplava rezultirali malim ili nultim brojem smrtnih slučajeva (čak i ako su neki nasipi rijetko i lokalno preplavljeni u nedavnoj povijesti). To ga čini jednim od najviše ljudski promijenjenih staništa na planeti.

## Muljave

Pojam Wadden Sea nije jasno definiran. Zbog područja određenog Nacionalnim parkom Donje Saskojšte Wadden Sea, uključene su sljedeće površine:

Muljave s sistemom kanala

Priele, Baljen, Seegats

Solane

Otok s dinama, plažom i obalom do dubine vode od 10 metara.



# Životinje Wadden mora



Bild: [Eurasian Oystercatcher](#):

Photo by Phil Mitchell from Pexels:  
<https://www.pexels.com/photo/an-oystercatcher-near-a-body-of-water-10846363/>



Bild: European Plai

Common Shelduck: Photo by Odd Falch from Pexels:  
<https://www.pexels.com/photo/a-white-and-brown-duck-flying-11725394/>



Bild: Georges Jansoone (JoJan)

, [CC BY 3.0](#),  
<https://creativecommons.org/licenses/by/3.0>, via  
[Wikimedia Commons](#),  
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pleuronectes\\_platessa\\_001.JPGG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pleuronectes_platessa_001.JPGG)



Bild: Harbor (common) seal

[Pixabay](#): Cairoomon; [Inhaltslizenz](#):  
<https://pixabay.com/de/photos/seehund-seerobbenjunges-nordsee-1560237/>



Bild : Common sole

Appaloosa, [CC BY-SA 3.0](#),  
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>, via [Wikimedia Commons](#),  
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Seezunge2007.jpg>



Bild: Grey Seal

[Pixabay](#): A\_diffrent\_perspective; [Inhaltslizenz](#):  
<https://pixabay.com/de/photos/kegelrobbe-robbe-halichoerus-grypus-1969508/>



Bild: Turbot

Dan Kollmann, [CC BY-SA 4.0](#), <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, via  
[Wikimedia Commons](#), <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Scophthalmus.jpg>,







pješčana trava



Bild 22: Magnus Manske, [CC BY 1.0](https://creativecommons.org/licenses/by/1.0), <https://creativecommons.org/licenses/by/1.0>, via Wikimedia Commons via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2003-05_Sylt_-_Strandgras_(1).jpg), [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2003-05\\_Sylt\\_-\\_Strandgras\\_\(1\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2003-05_Sylt_-_Strandgras_(1).jpg)





## Povijest

Povijest Meyer-Werft osnovana je 1795. u to vrijeme gradili su drvene jedrenjake. Osnivač brodogradilišta bio je Willm Rolf Meyer. Kada je njegov sin preuzeo kontrolu, mnoge brodogradilišne tvrtke u Papenburgu su odustale. Te tvrtke su propustile prijelaz sa drva na metal. Tada su gradili brodove koji su bili sposobni proći kroz uske kanale.

Godine 1922. lansiran je prvi teretni brod. Taj brod imao je duljinu veću od 70 metara. Prvi tankeri za plin izgrađeni su 1960., a brod duljine preko 100 metara napustio je brodogradilište 1963.

Kasnije su gradili trajekte za roll-on/roll-off prijevoz.

Godine 1986. izgrađen je prvi kruzer. To je konačno pretvorilo brodogradilište u stručnjaka za izgradnju luksuznih brodova.

Do danas su izgradili oko 50 luksuznih kruzera.

## Prijenos

Prijenos Prijenos se obavlja s dva tegljača, jedan sprijeda i drugi straga. Posada za prijenos prolazi obuku na računalu. Za pravilan prijenos ti kruzeri trebaju biti upravljani unatrag od strane tih tegljača. Obično takav prijenos traje oko 1 dan.

Prijenos sam po sebi je događaj u području i promatraju ga ne samo lokalci, već i turisti, posebno dolaze da bi ga vidjeli.



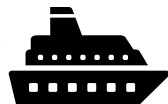


Razdaljina između Papenburga i dijela Sjevernog mora koji se zove Dollart iznosi oko 25 km, do Emdena je oko 30 km.

Rijeka Ems je vrlo mala i za prijenos broda potrebno je proći i neke mostove. Ti mostovi su podizni mostovi. Kako bi bilo dovoljno dubine na rijeci, potrebno je braniti rijeku. Brana na rijeci je kod Gandersuma. Potrebno je precizno planiranje za branjenje rijeke, jer se brana može otvoriti samo kada je plima maksimalna.

Jedna od prepreka za prolazak je Jann-Berghaus-Brücke u Leeru. Godine 2008. most je rekonstruiran u dvostruki podizni most s prolazom za brodove širine otprilike 56 metara.





## Korisnik

Svjetski san ispred Jann-Berghaus-Brücke u Leeru. Svjetski san ima duljinu od oko 335,35 m i širinu od oko 39,70 m. Ukupno, ovaj kruzer ima oko 20 razina i mjesta za 3376 putnika. Posada broji oko 2016 grla.

Kao što je već spomenuto, precizna je navigacija provući kruzer od 39,70 m kroz otvor mosta koji je samo 56 m

Svjetski san izgrađen je za kinesku turističku tvrtku i to je konačno dovelo do te prekrasne slike na prednjoj strani.



# Kava na zapadnom dijelu Istočne Frizije



Povijest kave na zapadnom dijelu Istočne Frizije je fascinantna i raznolika. Od početaka s pomorcima do danas, postoje brojni zanimljivi razvoji. Kultura čaja dokumentirana je i temeljito istraжена od 15. stoljeća. Nasuprot tome, kava je u početku bila luksuzna roba. Osnivanje prvog bremenskog kafića 1673. godine označilo je prekretnicu za sjevernu Njemačku.

Čaj i kava stigli su na istočno-frizijsku obalu putem mornara, posebice onih koji su se prijavili na nizozemske brodove. Unatoč popularnosti kave među pomorcima, čaj je ostao omiljenim pićem u Istočnoj Friziji. Tek oko 1820. godine kava je pronašla put do prehrane kućnog osoblja.

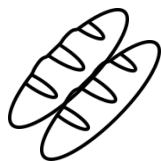
S industrijalizacijom u 19. stoljeću, kava postaje napitak za široke mase, ali nije uspjela istisnuti čaj s prijestolja. Dok se kava širila među radnicima, čaj je ostao dominantnim pićem. Napoleonova kontinentalna blokada dovela je do krijumčarenja kave.

Veza između bogoslužja i društvenih aktivnosti njegovana je kroz "crkvenu kavu", koja se pila nakon nedjeljne mise. U ratno vrijeme postojali su zamjenski napici za kavu poput "Muckefuck". Nakon rata, kava je ponovno postala dostupna putem Bünting-ove metode prženja kave.

Danas je kava čvrsto ukorijenjena u istočnofrizijskoj kulturi, a privatne praonice obogaćuju krajolik kave. Godine 2002., Bünting je obustavio trgovinu vlastitom markom kave i usredotočio se na trgovinu čajem i prehrambenim proizvodima.



# Ostfriško močvarno tlo, Geest, močvaruše i njihovi tipični kruhovi



Raznolikost Geesta ogleda se u njezinim varijacijama kruha. Povijest naseljavanja pokazuje da je Geest naseljen prije močvare kako bi se izbjegle poplave. Močvarna tla su plodna, ali zahtijevaju nasipe. Geest je pjeskovit i siromašan hranjivim tvarima, dok su močvaruše manje produktivne.

Poljoprivreda ima koristi od plodnih močvarnih tala, dok je Geest manje produktivan. Močvare su bile izazovne za obradu. Različiti pokazatelji prinosa odražavaju plodnost, pri čemu uzgoj žitarica, posebno pšenice, dominira u močvari.

Tradicije pečenja kruha variraju prema regiji. Schwarzbrot, popularan kruh Istre, varira po boji i sastojcima. Sol, bilje i med začinjavaju kruh. Ostaci kruha koriste se za pripremu juhe od kruha.



# Istočnofrizijska čajna ceremonija



Istočnofrizijska čajna ceremonija ima dugu tradiciju. U 17. stoljeću prvi listovi čaja stigli su u istočnu Friziju, a u 19. stoljeću rođene su prve trgovačke kuće čaja. Danas postoje tvornice čaja kao što su Onno Behrends Tee u Nordenu, Thiele Tee u Emdenu i Bunting Tee u Leeru.

S dnevnom konzumacijom čaja od 300 litara, istočni Frizijci čak nadmašuju Britance koji popiju samo 170 litara čaja godišnje.





# Istočnofrizijska čajna ceremonija

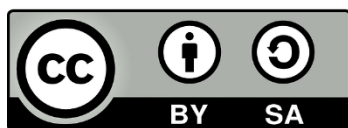
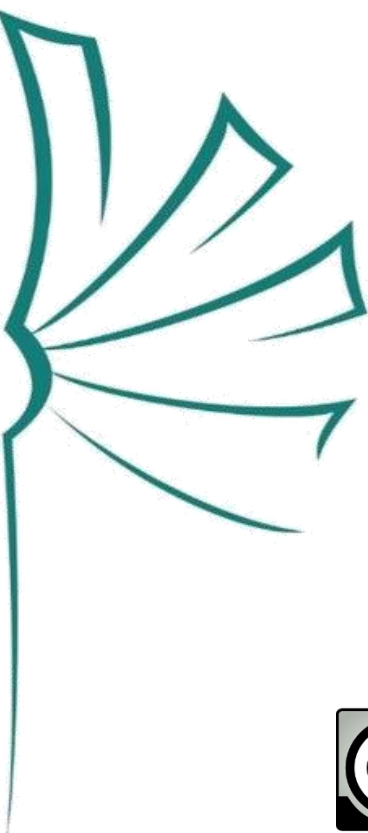


## Sama ceremonija čaja sastoji se od pet faza:

1. Infuz: Listovi čaja preliju se u čajnik s vrućom vodom.
2. Smeđi šećer: U praznu šalicu stavi se komadić smeđeg šećera (Kluntje).
3. Ulijte čaj: Čaj teče preko smeđeg šećera, dok se ne formira kut.
4. Krema: Krema se ulijeva u smjeru kazaljke na satu, simbolično predstavlja vrijeme koje stoji.
5. Oblak ("Wulkje"): krema tvori uzorak poput oblaka.

Tipični istočnofrizijski čaj je robusna mješavina, uglavnom iz Assama. Čaj se pije četiri puta: za doručak, oko 11 sati, u 15 sati i u 20 sati. U vrijeme poziva šalica se puni najmanje tri puta bez zahtjeva, a kao znak da je dovoljno popijeno, žličica se stavlja u praznu šalicu. Uz čaj se poslužuju kolačići ili kruh s grožđicama.





This work is licensed under Attribution-ShareAlike 4.0 International.  
To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Co-funded by the  
Erasmus+ Programme  
of the European Union



The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

